

۱

کدام بیت، با بیت زیر تناسب مفهومی دارد؟

«دل چو شد غافل ز حق فرمان‌پذیر تن بود / می‌برد هر جا که خواهد اسب، خواب‌آلوده را»

۱ ز خواب قطع‌نظر کن که عشق چابک‌دست / فلاخنی است که سنگش ز خواب سنگین است

۲ ندارد اهل غفلت طاقت میدان اهل دل / تواند قطره‌ای از جای بردن خواب سنگین را

۳ می‌کند پامال، تن آخر دل‌آسوده را / می‌شود دامن کفن این پای خواب‌آلوده را

۴ جان غافل را سفر در چار دیوار تن است / پای خواب‌آلوده را منزل کنار دامن است

کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی

۲

کدام بیت، با بیت زیر قرابت مفهومی دارد؟

«به جفایی و قفایی نرود عاشق صادق / مژه بر هم نزند گر بزنی تیر و سنانش»

۱ وحشی از قید تو نگریزد ارش تیغ‌زنی / که گرفتار کمندت نکند یاد خلاص

۲ گر جان طلبد یار دل یار به دست آر / چون سر بشد از دست ز دستار میندیش

۳ فرهاد اگرش دست دهد دولت شاهی / بی‌شکر شیرین چه کند ملکت پرویز

۴ چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند / پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید

کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی

۳

کدام مورد، از «ویژگی‌های زبانی» سبک هندی است؟

۱ با به‌کار بردن بسیاری از واژگان قدیم و جدید، دایره واژگان شعر هندی گسترش یافت.

۲ در سبک هندی توجه به صورت، بیش از معنا رواج یافته است و آثار ارزشمندی خلق نشده است.

۳ روی آوردن عموم مردم به عالم ادبیات، موجب شد روح تازه‌ای در زبان شعر دمیده شود.

۴ زبان شعر سبک هندی با اینکه جدید است؛ اما تا حدی مشخصات سبک خراسانی در آن دیده می‌شود.

کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی

۴

همه عبارات، بیانگر ویژگی زبانی نثر در «دوره صفویه» است؛ به جز:

۱ آن بانوی عظمی از شوهر رنجیده، از تبریز به سمرقند رفت.

۲ چون خاطر خطیر خسرو جهانگیر از ضبط و ربط جرجان فراغت یافت؟

۳ دست جوان ترکی را به دست گرفته، آمد به بقعه، مریدان را رشک غالب شد.

۴ اکنون ای یارکان بدین حکمت‌های من که همچون دواخانه‌ای است، خود را بشویید.

کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی

«فکر شنبه تلخ دارد جمعهٔ اطفال را / عشرت امروز بی‌اندیشهٔ فردا خوش است»

- ۱ عشرت امروز با فردا مینداز ای حریف / نیست چندان فرصتی زآغاز تا انجام گل
- ۲ تا نباشد گل در اول غنچه آخر نشکفتد / زحمت امروز بهر عشرت فردا خوش است
- ۳ معلّم دارد آیین فلک با زیردستانش / دهد شیرینی شنبه ز چین جبههٔ طفلان
- ۴ در جهان بی‌زهر منت نیست شهد عشرتی / تلخی شنبه برد شیرینی آدینه را

سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۳

کدام بیت، با بیت زیر هم‌مفهوم است؟

«دامن هر گل مگیر و گرد هر خاری مگرد / طالب حسن غریب و معنی بیگانه باش»

- ۱ معنی از دعوی گفتار قلم را لب بست / عیسی این مهر خموشی به لب مریم زد
- ۲ بگریست چشم دشمن من بر حدیث من / فضل از غریب هست و وفا در قریب نیست
- ۳ فکر رنگین تو صائب ز خیالات دگر / چون گل سرخ ز خار و خس بستان پیداست
- ۴ با تن‌آسایی سخن صائب نمی‌آید به دست / صید معنی را کمندی به ز پیچ و تاب نیست

سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۳

آرایه‌های مشترک در ابیات زیر کدام‌اند؟

- هر دم غم فراقش بر دل نهاد باری / هر لحظه دست هجرش در دل شکست خاری
- شب نیست که در پایش تا روز به صد زاری / یا جبهه نمی‌سایم یا روی نمی‌مالم
- چگونه از خط حکم تو سر بگردانم / که من مطیعم و حکم تو پیش بنده مطاع

- ۱ مجاز - جناس - کنایه
- ۲ مجاز - تشبیه - مراعات‌نظیر
- ۳ کنایه - اغراق - واج‌آرایی
- ۴ تضاد - مراعات‌نظیر - جناس ناقص

سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۳

کدام مورد را نمی‌توان ویژگی زبانی «قرن یازدهم و دوازدهم» دانست؟

- ۱ کاربرد لغات عربی کم شد و رواج لغات ترکی سبب ضعف زبان فارسی گردید.
- ۲ رواج واژگانی چون شیشه، قالی، بخیه و ... که تا آن زمان کمتر در شعر راه داشت.
- ۳ در این عصر، شعر معنی‌گراست، نه صورت‌گرا و شاعران به معنی بیشتر توجه دارند تا به زبان.
- ۴ شاعرانی چون صائب که در اشعار قدما تتبع بسیار داشتند، از به کار بردن زبان قدیم پرهیز می‌کردند.

سراسری-انسانی-۱۴۰۳ اردیبهشت

کدام بیت با بیت زیر، قرابت مفهومی دارد؟

«عشرتی دارم به یاد روی آن گل در قفس / عشق افکنده است با یوسف به یک زندان مرا»

- ۱ دل آگاه در این غمکده حرم نشود / یوسف آن نیست که در گوشهٔ زندان خندد
- ۲ هرکه را دست دهد طلعت یوسف در چاه / خوش‌تر از مملکت مصر بود زندانش
- ۳ از عزیزان هیچ‌کس خوابی برای من ندید / گرچه عمری شد که چون یوسف به زندان مانده‌ام
- ۴ عشق هیئات است در خلوت شود غافل ز حسن / نیست در زندان زلیخا از مه کنعان جدا

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

در کدام مورد، ویژگی فکری سبک عراقی و ویژگی زبانی سبک هندی (در نثر) آمده است؟

- ۱ مدعیان عرفان، اندک اندک اصالت خود را از دست دادند - نثر این دوره به علت مدح و چاپلوسی از رونق افتاد.
- ۲ صنایع ادبی جای تعقّق و تفکّر را گرفت - از صحت و اتقان مطالب کاسته شد و ضعف و انحطاط فکری فراگیر شد.
- ۳ در نثر آوردن جملات طولانی و کاربرد افعال با پیشوندهای متعدّد وجود داشت - تحقیق و تنبّع در بین علما و ادیبان تضعیف شد.
- ۴ نگارش کتاب‌هایی با عنوان فرهنگ لغت در این دوره رواج یافت - در کتاب‌های مصنوع و متکلف بیشتر به ظاهرسازی و تصنّع پرداختند.

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

مفهوم بیت زیر از کدام بیت دریافت می‌شود؟

«گاهی که سنگ حادثه از آسمان رسد / اوّل بلا به مرغ بلندآشیان رسد»

- ۱ کار علم سست‌بنیاد آمده است / آسمان را پیشه بیداد آمده است
- ۲ ز تندباد شکسته شود درخت بلند / ز هیچ باد نیابد گزند پست‌گیاه
- ۳ در حقیقت شیشه پرعقرب است این آسمان / نیست ممکن کز گزند او سلامت بگذری
- ۴ از کمین چرخ آگه باش کاین زورین کمان / شست ناگه می‌گشاید تیر غافل می‌زند

سراسری-انسانی-۱۴۰۲ تیرماه

مفهوم «نتوان از سر او برد هوای شیرین / لشکر خسرو اگر بر سر فرهاد رود» در کدام بیت آمده است؟

- ۱ تا لشکر غمت نکند ملک دل خراب / جان عزیز خود به نوا می‌فرستمت
- ۲ عاشقان را شکوه‌ای از سختی ایام نیست / مهره موم است کوه بیستون فرهاد را
- ۳ یک پشت زمین دشمن گر روی به من آرد / از روی تو بیزارم گر روی بگردانم
- ۴ ای صبا باخ سرو خوبان بگو درد فراق / بر دل من کمتر از این حبس و این تشویش نیست

سراسری-انسانی-۱۴۰۲ تیرماه

موارد زیر به ترتیب، درباره ویژگی کلامی کدام شاعر یا نویسنده آمده است؟

- وی مثنوی‌هایی به پیروی از نظامی سروده است.
- نثر وی در مقدمه اثر معروفش مصنوع و در اصل کتاب ساده است.
- از شاعرانی است که در تصوّف و طریقت مقامی بلند دارد.
- شاخصه اصلی این شاعر واقع‌گرایی است.

- ۱ جامی - شمس قیس رازی - شاه نعمت‌اله ولی - وحشی بافقی
- ۲ خواجهی کرمانی - شمس قیس رازی - حافظ شیرازی - صائب تبریزی
- ۳ خواجهی کرمانی - نجم‌الدین رازی - فخرالدین عراقی - بابافغانی شیرازی
- ۴ سلمان ساوجی - خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی - مولوی - وحشی بافقی

سراسری-انسانی-۱۴۰۲ تیرماه

«نرگس از چشمک زدن شد فتنه در صحن چمن / شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد»

- ۱ سوسن و گل آسمانی مجلسی آراستند / روی و موی مجلس آرای توام آمد به یاد
- ۲ بود لرزان شعله شمعی در آغوش نسیم / لرزش زلف سمن‌سای توام آمد به یاد
- ۳ در چمن پروانه‌ای آمد ولی ننشسته رفت / با حریفان قهر بی‌جای توام آمد به یاد
- ۴ شهر پرهنگامه از دیوانه‌ای دیدم زهی / از تو و دیوانگی‌های توام آمد به یاد

سراسری-انسانی-دی ۱۴۰۱

مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- ۱ جوانی شمع ره کردم که جویم زندگانی را / نجستم زندگانی را و گم کردم جوانی را
- ۲ سال‌ها با بار پیری خم شدم در جست‌وجویش / تا به چاه گور هم رفتم نشد پیدا جوانی
- ۳ کسی کز بار پیری حلقه شد قدّ چو شمشادش / سراپا چشم گردیده است و می‌جوید جوانی را
- ۴ خمیده پشت از آن گشتند پیران جهان‌دیده / که اندر خاک می‌جویند ایّام جوانی را

سراسری-انسانی-دی ۱۴۰۱

ویژگی‌های ادبی سبک هندی در همه ابیات مشهود است؛ به‌جز:

- ۱ گر عشقم آشکار شد انکار من مکن / کانش به پنبه کس نتواند نهان کند
- ۲ از بس که گرفتار به خون خوردن خویشم / انگشت ندامت نتوانم به دهان برد
- ۳ نیست ممکن عشق را در سینه پنهان داشتن / قرب این آیینه طوطی می‌کند زنگار را
- ۴ صبح از جان‌های روشن یاد می‌آرد مرا / شام از تاریکی تن یاد می‌آرد مرا

سراسری-انسانی-دی ۱۴۰۱

کدام بیت «فاقد» ویژگی‌های سبک هندی است؟

- ۱ هر چه ز نیک و بد است چون همه در دست اوست / بر من مسکین چرا خط خطا می‌کشد
- ۲ از سر پرآرزو دل زردرویی می‌کشد / عاقل از بالای جاهل زردرویی می‌کشد
- ۳ چو خورشید است پیدا راز عشق از سینه عاشق / نباشد نامه پیچیده صحرای قیامت را
- ۴ رتبه آزادگی بنگر که نخل میوه‌دار / از حجاب سرو نتوانست سر بالا کند

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

در کدام ابیات ویژگی ادبی «سبک هندی» مشهود است؟

- الف- طریق عقل را بر عشق رجحان می‌دهد زاهد / عصایی بهتر از صد شمع کافوری است اعمی را
 - ب- لباس مرگ بر اندام عالمی زیباست / چه شد که کوتاه و زشت این قبا به قامت ماست
 - ج- هرکجا غم نیست آنجا زندگانی مشکل است / زین سبب آدم به تعجیل از بهشت آمد برون
 - د- خزینه گهر ماست معنی رنگین / بریدن از دو جهان است تیغ جرأت ما
- ه- در این درگاه بی‌چونی همه لطف است و موزونی / چه صحرایی، چه خضراپی، چه درگاهی، نمی‌دانم

- ۱ الف - ب - ه ۲ الف - ج - د ۳ ب - ج - د ۴ ب - د - ه

سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۱

- ۱ (جامع عباسی: شیخ بهایی - فقه) ، (تاریخ گزیده: حمداله مستوفی - تاریخ ایران تا سال ۸۳۰ هـ.ق)
- ۲ (عین‌الحیات: حسین واعظ کاشفی - زندگی‌نامه) ، (تذکره دولتشاه: دولتشاه سمرقندی - شرح احوال شاعران)
- ۳ (مجالس‌المؤمنین: قاضی نورالله شوشتری - عرفان) ، (المعجم فی معاییر اشعارالعجم: نجم‌الدین رازی - عروض و بدیع)
- ۴ (عالم‌آرای عباسی: اسکندربیک ترکمان - تاریخ) ، (نفحات‌الانسان: جامی - بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان)

سراسری-انسانی-تیرماه ۱۴۰۱

مفهوم روبه‌روی کدام بیت، درست آمده است؟

- ۱ ز منجنیق فلک سنگ فتنه می‌بارد / من ابلهانه گریزم در آبگینه حصار (جبرگرایی)
- ۲ نه سبو پیدا در این حالت نه آب / خوش ببین و الله اعلم بالصواب (تحریر و سرگشتگی)
- ۳ بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک / بگفت آن‌گه که باشم خفته در خاک (عدم آسودگی)
- ۴ یا رب این آتش که بر جان من است / سرد کن زان‌سان که کردی بر خلیل (تمنای عشق)

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

کدام بیت را نمی‌توان به دو شکل، دسته‌بندی هجایی کرد؟

- ۱ رقصیدن سرو و حالت گل / بی‌صوت هزار خوش نباشد
- ۲ این مطرب از کجاست که ساز عراق ساخت / و آهنگ بازگشت به راه حجاز کرد
- ۳ آخر به چه گویم هست از خود خبرم چون نیست / وز بهر چه گویم نیست با وی نظرم چون هست
- ۴ آن‌که غم جهان خورد کی خورد از حیات بر / پس تو غم جهان مخور تا ز حیات برخوردار

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

وزن کدام بیت «دوری» است؟

- ۱ باز آی و بر چشم نشین ای دلستان نازنین / کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود
- ۲ نعیم هر دو جهان پیش عاشقان بجوی / که این متاع قلیل است و آن عطای کثیر
- ۳ زاهد از ما به سلامت بگذر کاین می‌لعل / دل و دین می‌برد از دست بدان سان که می‌پرس
- ۴ به شوق چشمه‌ی نوشت چه قطره‌ها که فشاندیم / ز لعل باده‌فروشت چه عشوه‌ها که خریدیم

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

در کدام بیت، ویژگی «ادبی سبک هندی» به چشم نمی‌خورد؟

- ۱ دوری از ما مکن ای چشم بد از روی تو دور / زان که جانی تو و از جان نتوان بود صبور
- ۲ در سر مرده‌دلان شور ندیده است کسی / نفس گرم ز کافور ندیده است کسی
- ۳ دامن شادی چو غم آسان نمی‌آید به دست / پسته را خون می‌شود دل تا لبی خندان کند
- ۴ سختی رسد از چرخ به نازک‌سخنان بیش / با سنگ سروکار بود شیشه‌گری را

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

نثر هریک از آثار زیر، به ترتیب، چگونه است؟
«شرفنامه‌ی بدلیسی، محبوب‌القلوب، احسن‌التواریخ، دارا شکوه»

- ۱ مصنوع - ساده - بینابین - ساده
۲ ساده - بینابین - مصنوع - ساده
۳ ساده - بینابین - مصنوع - ساده
۴ ساده - مصنوع - بینابین - ساده

کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی

کدام بیت «فاقد» وزن دوری (همسان دولختی) است؟

- ۱ تا تو به گلشن آمدی با همه در کشاکشم / وه که تو در کنار گل من به میان آتشم
۲ در وادی محبت دانی چه کار کردم / اوّل به سر دویدم آخر ز پا فتادم
۳ تا خیل غمت خیمه زد اندر دل تنگم / از تنگ‌دلی با در و دیوار به جنگم
۴ ای کعبه‌ی مقصودم وی قبله‌ی آمالم / می‌پسند بدین روزم مگذار بدین حال

سراسری - انسانی - ۱۴۰۰

همه‌ی عبارات از لحاظ تاریخ ادبیات درست است، به جز:

- ۱ شاعران عصر صوفی موضوعات کهن را با مضامین تازه و زبان جدید همراه کردند.
۲ در قرن نهم و دهم لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان به حوزه‌ی شعر و ادب راه یافت.
۳ در قرن هفتم و هشتم برخی نویسندگان کتاب‌های مشکل را به زبان ساده بازنویسی می‌کردند.
۴ درآمیختگی نظم و نثر، کاربرد وجه وصفی و فراوانی لغات مغولی از ویژگی‌های نثر سبک هندی است.

کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی

وزن عروضی مصراع «چشم تماشای خلق در رخ زیبای اوست» با کدام مصراع همسان است؟

- ۱ گر مرد رهی با خبر از ناله‌ی دل باش
۲ خوش‌تر از دانه‌ی اشکم گهری پیدا نیست
۳ قطع نظر ز دشمن ما کرد چشم دوست
۴ تا به جفایت خوشم ترک جفا کرده‌ای

کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی

کدام بیت را «نمی‌توان» به دو صورت تقسیم‌بندی هجایی کرد؟

- ۱ سپهر با همه بی‌مهریش به مهر آمد / هنوز با من بیدل تو سر کینی
۲ گنجینه‌ی مهر او در سینه نمی‌گنجد / کاشانه بدین تنگی یک باره خراب اولی
۳ ای خواجه برو بنده‌ی آن زهره‌جبین باش / دربندگی خاک درش صدرنشین باش
۴ شاخ گلی که آبش از جوی دیده دادم / دورم ز خویشتن کرد با صد هزار خواری

سراسری - انسانی - ۱۴۰۰

کدام آثار، به ترتیب در زمینه‌ی «فقه، عرفان و زندگی‌نامه» نوشته شده است؟

- ۱ اسرارالتوحید، تذکرة الاولیا، چهار مقاله
۲ مرصادالعباد، مجالس‌المؤمنین، بدایع الوقایع
۳ جامع عباسی، عین‌الحیات، مجالس‌المؤمنین
۴ حبیب‌السیر، عین‌الحیات، سرگذشت حاجی بابای اصفهانی

کنکورهای خارج از کشور - سراسری - انسانی

نثر کدام آثار، به ترتیب «مصنوع، ساده و بینابین» است؟

- ۱) عباس‌نامه، عیار دانش، محبوب القلوب
- ۲) دیباجه‌ی شرفنامه بدلیسی، داراشکوه، حبیب السیر
- ۳) محبوب القلوب، احسن التواریخ، دیباجه عیار دانش
- ۴) شرفنامه بدلیسی، تذکره‌ی شاه طهماسب، احسن التواریخ

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

هریک از آثار زیر به ترتیب، نمونه‌ی کدام نوع نثر است؟

«دیباجه‌ی عیار دانش، احسن التواریخ، عالم‌آرای عباسی»

- ۱) بینابین، مصنوع، ساده
- ۲) بینابین، ساده، مصنوع
- ۳) مصنوع، بینابین، ساده
- ۴) ساده، مصنوع، بینابین

سراسری-انسانی-۹۹

انتساب چند اثر به پدیدآورنده‌ی آن «غلط» آمده است؟

(مجالس المؤمنین: شیخ بهایی) (حبیب‌السیر: خواندمیر) (جامع عباسی: اسکندر بیگ ترکمان) (عین‌الحیات: علی بن حسین واعظ کاشفی) (محاكمة اللغتين: سلطان حسین بایقرا) (تحفة الاحرار: جامی) (صد پند: خواجه عبدالله انصاری) (المعجم فی معاییر اشعار العجم: شمس قیس رازی) (رساله‌ی دلشگا: عبید زاکانی) (عشاق‌نامه: فخرالدین عراقی)

- ۱) سه
- ۲) چهار
- ۳) پنج
- ۴) شش

سراسری-انسانی-۹۹

کدام ابیات، دارای وزن (دوری) شبیه به یک‌دیگرند؟

الف) آن روز قیامت را بر پای کند ایزد / که آیی پی دلجویی بر خاک شهیدانت
ب) ای بوستان خوبی خرم ز بی‌نواپی / بگذار تا بچینم برگ‌ی ز بوستانت
ج) جور بکن که حاکمان جور کنند بر رهی / شیر که پای‌بند شد تن بدهد به روبهی
د) وقتی دل سودایی می‌رفت به بستان‌ها / بی‌خویشتم کردی بوی گل و ریحان‌ها

- ۱) ج - ب
- ۲) ب - د
- ۳) الف - ب
- ۴) الف - د

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

موضوع آثار زیر، به ترتیب در کدام گزینه تماماً درست است؟

«عین‌الحیات، جامع عباسی، عالم‌آرای صفوی، هفت اقلیم»

- ۱) عرفان، تاریخ، جغرافیا
- ۲) تاریخ، فقه، عرفان، زندگی‌نامه
- ۳) زندگی‌نامه، فقه، تاریخ، جغرافیا
- ۴) عرفان، فقه، تاریخ، زندگی‌نامه

کنکورهای خارج از کشور-سراسری-انسانی

مفهوم بیت زیر از کدام بیت، دریافت می‌شود؟

«ای گل که موج خنده‌ات از سر گذشته است / آماده باش گریه‌ی تلخ گلاب را»

- ۱) گریه‌ها در پرده دارد عیش‌های بی‌گمان / خنده‌ی بی‌اختیار برق، باران آورد
- ۲) نمی‌گردد دل آگاه شاد از عشرت دنیا / در این ماتم‌سرا یا طفل یا دیوانه می‌خندد
- ۳) گل چو بر ناله‌ی مرغان چمن خنده زند / چه کند بلبل شب‌خیز که سودا نکند
- ۴) خنده بر بخت زخم یا به وفاداری دوست / گریه بر خویش کنم یا به گرفتاری دل

سراسری-انسانی-۹۸

کدام عبارت از ویژگی‌های شعر سبک هندی در قلمرو زبانی است؟

- ۱ کم شدن واژه‌های اصیل فارسی و جایگزین شدن لغات عربی
- ۲ ورود واژگان مربوط به مذاهب مختلف در شعر و ادب
- ۳ بازگردانی و بازنویسی آثار شعری از مصنوع به ساده
- ۴ تسلط قالب غزل به جای انواع قالب‌های شعری

کنکوره‌های خارج از کشور-سراسری-انسانی

وزن کدام بیت با «تو قدر آب چه دانی که در میان فراتی» یکسان است؟

- ۱ هر آن کست که ببیند روا بود که بگوید / که من بهشت بدیدم به راستی و درستی
- ۲ هزار نقد به بازار کاینات آرند / یکی به سکه‌ی صاحب عیار ما نرسد
- ۳ اگر روم ز پیش فتنه‌ها برانگیزد / ور از طلب بنشینم به کینه برخیزد
- ۴ برو معالجه‌ی خود کن ای نصیحت‌گوی / شراب و شاهد شیرین که را زبانی داد

سراسری-انسانی-۹۸

کدام دو بیت را می‌توان به دو صورت دسته‌بندی هجایی کرد؟

الف) دست به جان نمی‌رسد تا به تو برفشانمش / بر که توان نهاد دل تا ز تو واستامنش
 ب) نه حسرت وصالش از دل به در توان کرد / نه صبر در فراقش زین بیش‌تر توان کرد
 ج) من نمی‌گویم که عاقل باش یا دیوانه باش / گر به جانان آشنایی از جهان بیگانه باش
 د) ساقی چمن گل را بی‌روی تو رنگی نیست / شمشاد خرامان کن تا باغ بیارایی

- ۱ الف - ب ۲ الف - ج ۳ ب - د ۴ ج - د

سراسری-انسانی-۹۸

کدام بیت در وزن دوری، سروده شده است؟

- ۱ به جان پاک تو ای معدن سخا و وفا/ که صبر نیست مرا بی‌تو ای عزیز بیا
- ۲ پنهان مشو که روی تو بر ما مبارک است/ نظاره‌ی تو بر همه جان‌ها مبارک است
- ۳ ما را خدا از بهر چه آورد بهر شور و شر/ دیوانگان را می‌کند زنجیر او دیوانه‌تر
- ۴ امشب عجب است ای جان گر خواب رهی یابد/ وان چشم کجا خسبد کو چون تو شهی یابد

کنکوره‌های خارج از کشور-سراسری-انسانی

کدام بیت در وزن دوری سروده نشده است؟

۱ گر چه در این شور و شرم غرقه‌ی بحر شکر	۱ گرچه اسیر سفرم تازه به بوی وطنم
۲ گفتم عشق را شبی راست بگو تو کیستی	۲ گفت حیات باقی‌ام عمر خوش مکرّم
۳ آتش رخسار گل خرمن بلبل بسوخت	۳ چهره‌ی خندان شمع آفت پروانه شد
۴ بنای مهر نمودی که پایدار نماند	۴ مرا به بند بستی خود از کمند بجستی

کنکوره‌های خارج از کشور-سراسری-انسانی

- ۱ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بیت صورت سؤال اشاره دارد که انسان اگر از یاد حق غافل شود، تحت فرمان نفس و تن خویش قرار می‌گیرد، این مفهوم تنها در بیت چهارم دیده می‌شود.
- ۲ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. بیت صورت سؤال و بیت نخست، اشاره دارند که عاشق از بلایی که معشوق بر سرش می‌بارد گریزان نیست و باکی از خطرات راه عشق ندارد.
- ۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تصحیح سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: واژگان قدیمی در سبک هندی از اشعار رخت بر بسته‌اند.
گزینه ۲: شعر هندی معناگراست، نه صورت‌گرا.
گزینه ۴: ویژگی‌های سبک خراسانی در اشعار هندی دیده نمی‌شود.
- ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بررسی دیگر گزینه‌ها:
گزینه ۱: کاربرد وجه وصفی (رنجیده)
گزینه ۲: آوردن تتابع اضافات در تعریف و تمجید بزرگان (خاطر خطییر خسرو جهانگیر)
گزینه ۳: کاربرد وجه وصفی (گرفته)
- ۵ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. مفهوم بیت سؤال و گزینه ۴: امروز، بدون فکر کردن به آینده و فردا خوشایند است (زندگی در لحظه و حال).
- ۶ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بیت صورت سؤال و گزینه ۴، هر دو به لزوم حضور فعالانه در اجتماع و کسب فضائل از افراد مختلف جامعه اشاره می‌کند. تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: در ستایش سکوت
گزینه ۲: شکوه از نزدیکان و کسب فیض از بیگانگان
گزینه ۳: مفاخره و خودستایی شاعر
- ۷ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.
مجاز: بیت اول: «دم» مجاز از لحظه / بیت دوم: «صد» مجاز از مقدار زیاد / بیت سوم: «خط» مجاز از نوشته دستور یا حکم
جناس: بیت اول: دم و غم / بیت دوم: پا و یا / بیت سوم: مطیع و مطاع
کنایه: بیت اول: «در دلش خار شکست» کنایه از متحمل سختی بسیار شد. / بیت دوم: «جبهه ساییدن» و «روی مالیدن» کنایه از اظهار عجز و تسلیم بودن / بیست سوم: «سرگرداندن» کنایه از اعراض و نافرمانی
- ۸ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در قرن‌های یازدهم و دوازدهم سبک هندی رواج داشت. ویژگی‌های زبانی این سبک در گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ به درستی ذکر شده‌اند. عبارت گزینه ۳ از ویژگی‌های فکری شعر سبک هندی است، نه ویژگی زبانی این سبک.
- ۹ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بیت سؤال و گزینه ۲ اشاره دارند که اگر کسی در نهایت غم هم باشد، با یاد روی معشوق می‌تواند ایام دوری را تاب بیاورد.
- ۱۰ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بخش اول پاسخ در صفحه ۸۵ کتاب درسی علوم فنون ۲ قابل مشاهده است و بخش دوم در صفحه ۳۹ همان کتاب.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. مفهوم مدنظر این است که مشکلات و آسیب‌های روزگار به افراد بزرگ و راستگاری می‌رسد نه انسان‌های پست و دنی

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. مفهوم مدنظر این است که سختی‌های جهان عاشق را از عشق معشوق خود سرد و روی گردان نخواست کرد.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در بیت صورت سؤال شاعر حالت گل نرگس را که شباهت به «چشمک زدن» دارد، با شیوه‌های چشم معشوق مقایسه می‌کند و با نگاه به نرگس و جلوه‌گری‌اش به یاد زیبایی‌های معشوق می‌افتد. در ابیات گزینه‌های ۱ تا ۳ هم به ترتیب «مجلس‌آرایی سوسن و گل»، «لرزش آتش شمع در برابر نسیم» و «آمدن و رفتن زود هنگام پروانه در چمن» برای شاعر یادآور «روی و موی یار»، «لرزش زلف معشوق» و «قهر بی‌جای معشوق با رقیبان» است. در بیت گزینه ۴، «رهی» خود شاعر است، نه معشوق. شاعر می‌گوید در شهر دیوانه‌ای غوغا به پا کرده بود و من به یاد دیوانگی‌های خود افتادم.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ابیات گزینه‌های ۲ تا ۴ همگی تصویری مشابه از خمیدگی پشت پیران ارائه می‌دهند. در این ابیات علت خمیدگی پشت پیران این است که خم شده‌اند و به دنبال جوانی می‌گردند. در بیت گزینه ۱ شاعر می‌گوید جوانی را همچون شمع چراغ راه خود کردم تا زندگی را بیابم، اما زندگی را نیافتم و جوانی‌ام هم از دست رفت.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. «که» در ابتدای مصراع دوم از اسلوب معادله داشتن جلوگیری می‌کند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: مصراع دوم این بیت مثالی برای معنای مطرح شده در مصراع اول است؛ بنابراین، بیت اسلوب معادله دارد که یکی از آرایه‌های پرکاربرد سبک هندی است. ضمناً این بیت از فروغی بسطامی است و طراحان به این نکته هم توجه نکرده‌اند که نمی‌توان برای سبک هندی از شاعران دوره دیگری (در اینجا بازگشت) مثال آورد.

گزینه ۲: بیت از کلیم کاشانی است. شاعر دلیلی ادبی برای اینکه نمی‌تواند انگشت ندامت به دهان بگیرد آورده است و آن مشغول بودن او به خوردن خون خویش است. حسن تعلیل از آرایه‌های پرکاربرد در سبک هندی است.

گزینه ۳: در این بیت صائب هم مصراع دوم مثالی برای مصراع اول است و بنابراین، بیت اسلوب معادله دارد.

گزینه ۴: این بیت هم از صائب است. کاربرد ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ یکی از ویژگی‌های ادبی سبک هندی است که در این بیت دیده می‌شود.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در میان آرایه‌های ادبی، در سبک هندی تشبیه، تلمیحات رایج، حسن تعلیل، اسلوب معادله، حس‌آمیزی و تمثیل کاربرد بیشتری دارند.

در بیت ب فقط تشبیه وجود دارد (لباس مرگ) و از بین آرایه‌های رایج دیگر در سبک هندی هیچ‌کدام در این بیت وجود ندارند. تشبیه هم علاوه بر سبک هندی، در سبک‌های دیگر ادبیات فارسی هم پرکاربرد است و نمی‌شود تنها با اتکا به این آرایه سبک بیت را هندی دانست. این بیت از عارف قزوینی است که از شاعران دوره مشروطه می‌باشد. در بیت ه نیز، هیچ‌کدام از آرایه‌های پرکاربرد سبک هندی مشاهده نمی‌شوند. بیت از مولاناست و در سبک عراقی جای می‌گیرد. سه بیت دیگر همگی از صائب تبریزی هستند و ویژگی‌های ادبی سبک هندی را دارند. تشریح ابیات دیگر:

بیت الف) کاربرد اسلوب معادله؛ شاعر در مصراع دوم با مثالی، مفهوم موردنظر خود در مصراع اول را به شکل دیگری بیان می‌کند.

بیت ج) شاعر از آرایه حسن تعلیل استفاده کرده است؛ آدم به این دلیل از بهشت بیرون آمد که در بهشت غم وجود نداشت!

بیت د) عبارت «معنی رنگین» در مصراع اول حس‌آمیزی دارد و در هر مصراع یک تشبیه به کار رفته است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. اسکندربیگ ترکمان کتاب «عالم‌آرای عباسی» را در موضوع تاریخ نوشته است و جامی در «نفحات‌الانس»، به شیوه «تذکره‌الاولیا» ی عطار، به شرح احوال عرفا و بیان حقایق عرفانی پرداخته است. تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: موضوع تاریخ گزیده، تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی‌عباس و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ هجری قمری است.

گزینه ۲: عین‌الحیات اثر علی بن حسین واعظ کاشفی و در مورد عرفان است. حسین واعظ کاشفی نویسنده «انوار سهیلی» است.

گزینه ۳: مجالس‌المؤمنین در موضوع زندگی‌نامه نوشته شده است. ضمناً نویسنده «المعجم فی معاییر اشعار العجم»، شمس قیس رازی است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وزن این بیت «مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن» بوده که از اوزان ناهمسان است. وزن سایر ابیات:

۱) مفتعلن مفاعلن / مفتعلن مفاعلن

۲) مفعول فاعلاتن / مفعول فاعلاتن

۴) مفعول مفاعیلن / مفعول مفاعیلن

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

۲۷ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

۲۸ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. وزن این بیت «مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعْلن» است. وزن سایر ابیات:

(۲) مفعول مفاعیلن / مفعول مفاعیلن (مستفعل مفعولن / مستفعل مفعولن)

(۳) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن (مستفعل مستفعل مستفعل مستف)

(۴) مفعول فاعلاتن / مفعول فاعلاتن (مستفعلن فعولن / مستفعلن فعولن)

۲۹ گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

۳۰ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

۳۱ گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

دبیاچه کتاب‌هایی مثل «عیار دانش» و «شرفنامه بدلیسی» در عصر سبک هندی، به نثر مصنوع نگاشته می‌شد.

«احسن التواریخ» حسن‌بیگ روملو از نمونه‌های معروف نثر بینابین در سبک هندی است.

«عالم‌آرای عباسی» اثر اسکندربیک ترکمان از متون ساده در موضوع تاریخ است.

۳۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. موارد نادرست:

مجالس المومنین: قاضی نورالله شوشتری / جامع عباسی: شیخ بهایی / محاکمه اللغتین: امیر علی‌شیر نوایی / صد پند: عبید زاکانی

۳۳ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. وزن مشترک ابیات الف و د:

بیت الف: «— — — — — / — — — — — / — — — — — / — — — — —»: مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن» یا

— — — — — / — — — — — / — — — — — / — — — — —: مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن»

بررسی وزن سایر ابیات:

بیت ب: «— — — — — / — — — — — / — — — — — / — — — — —»: مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن» یا

— — — — — / — — — — — / — — — — — / — — — — —: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن»

بیت ج: «— — — — — / — — — — — / — — — — — / — — — — —»: مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن»

۳۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. بررسی آثار:

عین‌الحیات: اثر علی بن حسین واعظ کاشفی، نثر ساده، موضوع: عرفان

جامع عباسی: اثر شیخ بهایی، نثر ساده، موضوع: فقه

عالم‌آرای صفوی: اثر اسکندربیک منشی، نثر ساده، موضوع: تاریخ

هفت اقلیم: اثر امین‌احمد رازی، نثر ساده، موضوع: زندگی‌نامه

۳۵ گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

گزینه‌ی ۱: صورت سؤال و گزینه‌ی ۱ به مفهوم مشترک «به دنبال هر خوشی ناخوشی است» اشاره می‌کند.

۳۶ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. یکی از نکات قابل توجه در زبان شعر این دوره، ورود لغات مذاهب و آداب و رسوم هندوان

در حوزه‌ی شعر و ادب است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱: این گزینه از ویژگی‌های زبانی سبک عراقی است.

گزینه‌ی ۳: چنین اتفاقی در سبک هندی رخ نداده است و مربوط به سبک عراقی است.

گزینه‌ی ۴: هر چند این ویژگی در مورد سبک هندی درست است، اما مربوط به قلمرو ادبی می‌شود؛ نه قلمرو زبانی

۳۷

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. گزینه‌ی ۱ صورت سؤال و گزینه‌ی ۱ هر دو بروزن مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلاتن است.

۳۸

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

ب) مفعول و فاعلاتن / مستفعلن فاعولن

د) مفعول مفاعیلن / مستفعل مفعولن

۳۹

گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. بر وزن «مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن» سروده شده است.

ءام	شب	عَ	جَ	بس	تی	جان	گر	خا	ب	رَ	هی	یا	بد
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
وان	چش	م	ک	جا	خس	بد	کو	چون	تُ	شَ	هی	یا	بد
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه‌ی ۱: بر وزن مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن / گزینه‌ی ۲: مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن / گزینه‌ی ۳: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

۴۰

گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است.

گر	چ	د	رین	شو	رُ	شَ	رم	غر	ق	ی	بحـ	ر	شـ	ک	رم
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	U	U	U	-
گر	چ	ا	سـ	ر	سَ	فـ	رم	تا	ز	بـ	بو	ی	و	ط	نم
-	U	U	-	U	U	U	-	-	U	U	-	U	U	U	-
مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن			

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۲»: مفتعلن مفاعیلن / مفتعلن مفاعیلن

گزینه‌ی «۴»: مفاعیلن فعلاتن / مفاعیلن فعلاتن

گزینه‌ی «۳»: مفتعلن فاعلن / مفتعلن فاعلن

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴
۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴
۲۱	۱	۲	۳	۴
۲۲	۱	۲	۳	۴
۲۳	۱	۲	۳	۴
۲۴	۱	۲	۳	۴
۲۵	۱	۲	۳	۴
۲۶	۱	۲	۳	۴
۲۷	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴
۲۹	۱	۲	۳	۴
۳۰	۱	۲	۳	۴
۳۱	۱	۲	۳	۴
۳۲	۱	۲	۳	۴

۳۳	۱	۲	۳	۴
۳۴	۱	۲	۳	۴
۳۵	۱	۲	۳	۴
۳۶	۱	۲	۳	۴
۳۷	۱	۲	۳	۴
۳۸	۱	۲	۳	۴
۳۹	۱	۲	۳	۴
۴۰	۱	۲	۳	۴

